

เทศน์เช้า วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

หลักประกันของชีวิตนะ เรามีชีวิตกัน เราเกิดมาบุญพาเกิด เวลาวันเกิดนี่บุญพาเกิด เกิดมาเป็นมนุษย์นี่ต้องมีวาสนา ไม่มีวาสนา พวกเราสังเกตได้ไหมว่าโลกนี้มีสิ่งที่มีชีวิตมากมายเลย แล้วสิ่งมีชีวิตนี้เขาเกิดตายของเขาเหมือนกัน เราก็เกิดตายของเราเหมือนกัน

แต่เวลาเราเกิดขึ้นมา เราเกิดเป็นมนุษย์ เรามีศักยภาพ เรามีโอกาสมากกว่าเขา เราทำคุณงามความดีได้ แล้วกฎหมายก็ปกครองให้เรา แต่ถ้าคุณงามความดีเราไม่พาเกิด มันเกิดเป็นสัตว์โลกไปเห็นไหม สัตว์โลกต้องเกิด จิตดวงนี้ไม่เคยตาย ความรู้สึกนี้ไม่เคยตาย เวลามันดับมันดับไปเฉยๆ เวลามันหลุดออกไปจากใจ ใจนี้มันหลุดออกไปจากร่างกาย มันหลุดออกไปนะ แล้วมันหมุนเวียนออกไป มันก็เป็นไป

แต่ตัวนี้ตัวเกิดใจ ตัวอยู่ที่ใกล้เราที่สุด เห็นไหม มันเป็นสิ่งที่ว่าลมหายใจเข้าและลมหายใจออกนะ ถ้าหายใจเข้าไม่หายใจออก ชีวิตนี้ต้องสิ้นไป ต้องตายไป เห็นไหม ชีวิตเรานี้ต้องตายไป มันอยู่ใกล้ๆ นั่นเอง แต่เวลาตายไป เห็นไหม เหมือนกับตายแล้วสูญ มันไม่สูญสิ้น มันก็เป็นไป

มันถึงหลักประกันใจ หลักประกันของชีวิตคือศีล ๕ เห็นไหม ถ้ามีศีล ๕ นี้ทำให้เราเกิดเป็นมนุษย์สมบัติ มนุษย์สมบัติเกิดมาเพราะมีศีล ๕ ศีล ๕ ทำให้เราเกิดเป็นมนุษย์สมบัติ มนุษย์สมบัตินี้จะทำให้เราเกิดมา เกิดดีมาก เกิดมีบุญกุศล

ใครเคยให้ทานไว้ เคยทำบุญกุศลไว้ เกิดมาจะพบกับความประสบความสำเร็จ แต่ถ้าเราไม่เคยให้มา เราไม่เคยสละทานมา ความทุกข์ความยากในร่างกายในมนุษย์เรา มันจะมีมากกว่า เห็นไหม ตรงนี้มันถึงว่าหลักประกันของชีวิตใจ ทานคือการให้ เราสละทานออกไปนี่มันไม่เสียประโยชน์กับเรา จะเป็นประโยชน์กับเรามาก

เหมือนเราออกไปจากใจ ความสละ ทานนี้เกิดจากความคิดของเรา เห็นใหม่ ความคิด ความอยากจะให้ แล้วให้ไปด้วยความบริสุทธิ์ การให้ทาน เห็นใหม่ ผู้ให้ให้ด้วยความบริสุทธิ์ ผู้รับด้วยความบริสุทธิ์ ทานนั้นเป็นปฎิภาหก จะได้บุญกุศลมาก บุญกุศลจะเกิดจากความที่ว่า..

นี่ที่ว่าให้สังฆทาน เจาะจง เห็นใหม่ “ในการทำบุญทำกุศลนี้ควรทำที่ไหน?”

“ควรทำที่เธอพอใจ” นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกนะ “ควรทำที่เธอพอใจ”

“แต่ถ้าเอาผลกันล่ะ?”

“ถ้าเอาผลต้องพูดใหม่เลยว่าทำกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เหมือนกับทำเนือนา บุญของโลก เนือนาคี พืชพรรณลงไปแล้วมันจะเกิดเป็นผลประโยชน์ของมันขึ้นมา เจริญออกมา ขึ้นมา เป็นพืชพรรณมันจะเจริญมาก” เนือนาคี เห็นใหม่

นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอัครสาวกและที่พระสาวก ต่างๆ ขึ้นมา จนถึงที่สุดแล้วให้ทำสังฆทาน ถ้าเป็นทำสังฆทาน เห็นใหม่ นี้อปฎิภาหก ทำให้ไม่ เจาะจงใจ ทำให้กับสังฆะ ให้กับสังฆทาน ให้เป็นสาธารณะ

สิ่งที่เป็นสาธารณะนี้กลับมาเป็นประโยชน์กับเรา เพราะเราสาธารณะประโยชน์ นี้เราสละ ทานออกไปอีกเหมือนกัน แต่เราคิดเราอยากสละออกไป ความสละออกไป มันเป็นหลักประกัน ของชีวิตของเรา หลักประกันชีวิตในวัฏวนของวัฏฏะนะ ในวัฏวนของการหมุนเวียนออกไป

แต่หลักประกันในชีวิตเราที่ว่าชีวิตเราจะประเสริฐหรือไม่ประเสริฐ เห็นใหม่ โลกนี้อยู่ รอดกันด้วยความคิด ด้วยปัญญา ด้วยนักวิทยาศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์เขาคิดขึ้นมา สิ่งต่างๆ ของ โลกขึ้นมาเพื่อความสะดวกสบายของสัตว์โลก เราใช้ความคิดของเขา เห็นใหม่ อย่างเรื่องอำนาจ ความสะดวกของเรา เราใช้ความคิดของนักวิทยาศาสตร์ แล้วเราก็ใช้ความสะดวกสบายของเขาไป อันนั้นเป็นความคิดของโลกเขา

แต่ถ้าหลักความคิดปัญญาของการเอาชนะตัวตน ปัญญาเท่านั้นอำนาจความสะดวกให้ใจ ความกังวล ความเกาะเกี่ยวของใจ ความใจผูกพันในหัวใจ ใจมันผูกพัน มันคิดอะไรมันเป็นความ กังวล แต่ถ้ามันจะปลดเปลื้องออกไป มันจะปลดเปลื้องออกไปด้วยอะไร นี่มันปลดเปลื้องออกไป นะ

ปัญญาทำให้เราใคร่ครวญ ใคร่ครวญในความคิดของเรา สิ่งนี้มันเป็นอนิจจังทั้งหมด ถ้าเราเห็นสรรพสิ่งเป็นอนิจจังทั้งหมด มันเป็นที่ว่าอาศัยกันชั่วคราว มันจะปล่อยวางอาศัยกันชั่วคราวไปได้ ถ้ามันปล่อยวางอาศัยกันชั่วคราวไปได้ มันจะปล่อยวางไปด้วยอะไร? ด้วยความคิดถูกต้องเห็นใหม่ ด้วยความคิดที่ถูกต้องขึ้นมา มันจะปลดปล่อยความคิดออกไป ปัญญาอันนี้จะเกิดขึ้นมา แต่ปัญญานี้มันเกิดได้ลึกซึ้งมาก มันจะลึกซึ้งสำหรับคนๆ นั้น ไม่ใช่ลึกซึ้งกับใคร

คนหยาบๆ ความคิดเขาหยาบๆ เขาคิดสิ่งใดไม่ได้ แต่ถ้าคนมีความคิดละเอียดขึ้นมา ความคิดหยาบทำไมมันปล่อยวางไม่ได้ นี่เส้นผมบังภูเขาสำหรับบุคคลคนนั้น คนๆ นั้นเป็นคนแก่ไขคนๆ นั้น คนๆ นั้นเป็นความเห็นของคนๆ นั้น คนๆ นั้นเป็นความทุกข์ของคนๆ นั้น ความทุกข์ความกังวลของใจแต่ละหัวใจของสัตว์โลก มันทำให้ใจนั้นขุ่นมัวไปไกล ทำให้ใจนั้นวิตกกังวลจนทำให้ร่างกายนี้เป็นสภาพอย่างนั้น

มันถึงว่าอุปาทาน ความยึดอุปาทานของโลกทำให้เป็นไปตามประสา นั้นเห็นใหม่ ปัญญามันปลดปล่อยความคิดอย่างนี้ มันทำความสงบของใจเข้ามา ถ้ามันทำความสงบของใจเข้ามา มันปลดปล่อยได้ ปัญญาอย่างหยาบๆ นะมันปลดปล่อยขึ้นมา แล้วปัญญาอย่างละเอียดจะมีเกิดขึ้นในหัวใจเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป

นี่ปัญญาอย่างที่ว่าหลักประกันของชีวิตในเรื่องของบุญกุศล ในเรื่องของท่านนี้เป็นอามิสบูชา สิ่งที่เป็นอามิสบูชาเกิดจากการบูชาของเรา เราบูชาในพระรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราสละทานออกไปเป็นสังฆทาน อันนั้นเป็นหลักประกันชีวิตของเราในการเวียนตายเวียนเกิดในการมีอยู่

แล้วหลักการในชีวิตของเราที่ว่าพ้นออกไปจากความเบียดเบียนของกิเลสในหัวใจ ความเบียดเบียนคือความคิดของเรานี้แหละ ความคิดของเรานี้เป็นความคิดที่มันผูกมัด ความคิดของเราเป็นผูกมัดขึ้นมา มันเบียดเบียนใจขึ้นมา มันเบียดเบียนใจเพราะมันบีบบังคับหัวใจของเรา มันต้องการสิ่งนั้น มันแสวงหาสิ่งนั้น

แม้แต่การประพฤติปฏิบัติเหมือนกัน ค้นหาความทะยานอยาก เห็นใหม่ ถ้ามีความอยากเกิดขึ้นนี้เป็นสมุทัยเกิดขึ้นมา เราต้องวางสิ่งนั้นไว้ แต่จิตใจสำนึกของคนมันต้องมีความอยากอยู่ในหัวใจของมัน ฉะนั้น ความอยากในหัวใจของมัน เราถึงต้องทำของเราไปประสาที่ว่ามันมีอยู่มันก็ต้องทำให้เราเดือดร้อนขึ้นไป

ถ้ามันอ่อนตัวลง เห็นใหม่ เราทำจนมันเพลิน มันทำมาหลายครั้งเข้าหลายหนเข้า มันคิดว่ามันไม่คาดหวังสิ่งใด มันเป็นมัชฌิมาปฏิปทา มันจะปล่อยวางได้ ความสงบเกิดขึ้นครั้งหนึ่งๆ เกิดขึ้นครั้งหนึ่ง เห็นใหม่ เราจะพยายามสร้างปัญญาของเราขึ้นมา

ถ้าปัญญาของเราขึ้นมา ปัญญาของเราจะเกิดขึ้น ปัญญาของเรา ปัญญาของบุคคลคนนั้น ปัญญาในการที่ว่าวุฒิภาวะของใจพัฒนาขึ้นมาสูงขึ้นมา มันจะวางสิ่งได้ สละได้ ดูอย่างถ้าเรามองกันในมุมกลับ อย่างที่ว่าสละลูกสละเมียอย่างพระเวสสันดรนี้ มันจะเป็นไปได้ได้อย่างไร คนเราสละอย่างนั้น

แต่ถ้าพูดถึงหลักโพธิญาณ เห็นใหม่ จะได้พระโพธิญาณนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกๆ พระองค์ต้องสละอย่างนั้นออกมา สละออกไปเพราะอะไร เพราะมันสะเทือนใจ มันเป็นเรื่องที่หวงแหนมาก การสละอย่างนั้นมันเป็นบุคลาธิษฐาน แต่ความจริงขึ้นมา มันเป็นเรื่องบุคคล เห็นใหม่ เป็นเรื่องสมบัติ เป็นเรื่องสิ่งออกไป เป็นบุคลาธิษฐาน เป็นสิ่งที่ว่า เป็นสมมุติขึ้นไป

แต่จริงๆ แล้วมันสละหัวใจ ความผูกพันของใจ ความรักความผูกพันนะ พ่อแม่นี้รักลูกขนาดไหน แล้วสละลูกออกไป สละลูกออกไปเพื่ออะไร เพื่อให้มันสะเทือนหัวใจ เห็นใหม่ โพธิญาณจะเกิดขึ้นจากสะเทือนหัวใจนี้ มันสละออกได้ทั้งหมด เรามองว่ามันเป็นไปไม่ได้ ถ้าสละ โลกจะมองมุมกลับว่าทำไมไม่สละตัวเองไป เห็นแก่ตัว ความเห็นแก่ตัว

ลูกเราเจ็บไข้ได้ป่วย เราอยากจะเจ็บไข้ได้ป่วยแทน ลูกเป็นอะไรไป เราอยากจะเป็นแทน สละลูกไปนี่สละเราดีกว่า แต่มันเป็นไปไม่ได้ สละเราทั้งเรานั้นไม่สะเทือนหัวใจ สละลูกสละเมียนี่มันสะเทือนหัวใจมาก มันสะเทือนหัวใจจนแบบว่า.. แล้วชุกนี้คืนนะ ได้ลูกไปติดต่อนานี้มันเจ็บปวดขนาดไหน เห็นใหม่ แต่ก็ต้องสละออกไป

สิ่งที่สละที่โลกมองกันว่าหยาบๆ สิ่งที่ว่าเห็นแก่ตัว มันเป็นประโยชน์กับโลกมหาศาลเลย จะเป็นนักวิทยาศาสตร์ จะเป็นผู้มีชื่อเสียงขนาดไหนก็มีชื่อเสียงของเขาในคราวหนึ่ง แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ตั้งแต่ ๒,๕๐๐ กว่าปีมาแล้ว สิ่งที่ว่าท่านเป็นประโยชน์กับหัวใจดวงนั้น แล้วก็ประโยชน์กับสัตว์โลกหมด

บอกนะบอกถึงสามโลกธาตุ การหมุนไป จิตนี้ตายไปต้องไปเกิดที่ไหนๆ จุฑูปปาตญาณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะเห็นหมดเลย ว่าสัตว์เกิดแล้วไปตายที่ไหนนะ

บุพเพนิวาสานุสติญาณ สัตว์โลกนี้มาจากไหน สืบต่อมาจากไหน หมุนเวียนมาอย่างไร สืบต่อไป แล้วอัสวักขยญาณ สิ่งนี้มันมีอยู่ในสังขารแล้วสิ่งนี้เป็นประโยชน์ล้ำค่า ข้าวของเงินทองแลกเปลี่ยนสิ่งนี้ได้ สิ่งนี้ต้องการประพฤติปฏิบัติเอา

คนจะประพฤติปฏิบัติ คนจะพ้นจากทุกข์ต้องใช้ความเพียรของตัวเอง ความเพียรของตัวเองจะเกิดขึ้นมาได้ ฉะนั้น ถ้าความเพียรของตัวเองเกิดขึ้นมาได้ เห็นว่าสิ่งนั้นมันเป็นไปได้ สิ่งนั้นว่ามันเป็นไปได้ แล้วเราสละออกไป มาเดินจงกรม เห็นไหม วันๆ หนึ่งทำเดินจงกรม จนหนึ่งว่าพระนาคิตะเดินจงกรมอยู่ในป่า

“เขาไปเที่ยวกันมีความสุขกัน”

นี่มาเที่ยวกัน เห็นไหม คนที่จะไปแสวงหาความสุข คนที่จะไปหาสิ่งมหรสพที่มีความสุข เพลิดเพลิน กับคนๆ หนึ่ง เห็นไหม พระนักปฏิบัติอยู่ในป่า เดินจงกรมอยู่นะ มีความทุกข์ยากขนาดไหน มันคิดขึ้นมาจะว่าเราทำไมเป็นคนทุกข์ยากขนาดนี้? ทำไมคนอื่นเขามีความสุขกัน? ทำไมเราต้องมาทุกข์ยากขนาดนี้?

เทวดามาหยุดอยู่กลางอากาศเลย “เขาเป็นคนที่ว่าข้องอยู่ในโลก ความเพลิดเพลินนั้นเป็นการลุ่มลุ่ม ความเพลิดเพลินของเขานี้เป็นการหลงใหล เป็นสิ่งที่ทำให้เขาหมุนไป เหมือนปลากินเหยื่อเข้าไปแล้วเบ็ดมันกระตุกออก มันจะออกไป สัตว์โลกมันอยู่ในวัฏฏะ ในสิ่งที่อภิมลัทธิ ประโลมโลกอยู่ มันติดข้องอยู่ในโลกเขา มันติดอยู่ในเหยื่อ ติดอยู่ในเบ็ดนั้น ท่านต่างหากเป็นคนที่จะออกจากโลก ท่านต่างหากมีความที่ว่าพยายามจะแสวงหาความเพียรเพื่อออกจากโลก”

คืนนั้นพระนาคิตะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาจากการชี้แนะ การบอกกล่าวของเทวดาให้ได้คิด ใจ ถ้าได้คิดมันย้อนกลับมา

การที่ว่าอุททิภาวะของใจสูงขึ้น การกระทำนี้คนอื่นมองมันมองว่าเหมือนกับแปลกประหลาดมหัศจรรย์ ทำได้อย่างไร ทำสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์กับโลกเลย แต่เป็นประโยชน์กับใคร เป็นประโยชน์กับสัตว์โลก เป็นประโยชน์กับหัวใจ มันไม่ได้เป็นประโยชน์กับโลกธรรมคานะ มันเป็นประโยชน์กับโลกว่าตั้งแต่ชาติปัจจุบันนะ ไม่มีความทุกข์ในหัวใจ แล้วหมุนไป โลกเขาต้องหมุนไป อันนี้ไม่หมุนไปแต่มีอยู่เหมือนกัน

นั่นนะเป็นประโยชน์หลักประกันของตัวเอง มันต้องหลักประกันของการประพฤติปฏิบัติ พอปฏิบัติบูชาเกิดขึ้นจากการปฏิบัติบูชาที่ในหัวใจของเรา

นี่จากการมีทาน มีศีล แล้วก็มีภาวนา ทาน ศีล ภาวนาเป็นฝ่ายเหตุ มรรคผลเกิดขึ้นมาจากการภาวนาของเรา การสละทานขึ้นมา แล้วพยายามทำขึ้นมา สละออกไปจากใจ ใจมันจะสละออกไป ใจสละทานนี้มันเหมือนดิน ดินถ้าเราจะปั้น โองปั้นไห เขาต้องนวดดินเหมือนกัน

หัวใจควรแก่การงาน มันต้องมีการสละทานออกมา รักษาศีลขึ้นมา มันถึงจะควรแก่การงาน ใจหยาบใจกระด้าง มันคิดเรื่องศาสนาเรื่องปฏิบัติ มันเป็นไปไม่ได้หรอก คิดอย่างไรมันก็คิดไม่ออก เป็นไปไม่ได้เลย นี่มันลักษณะนี้

แต่ถ้าเรามีทานมีศีล เห็นไหม มันจะเปิดช่องแล้ว มันจะภาวนาไปได้ นี่ดินที่นวดแล้วควร จะปั้นเป็นรูปขึ้นมา ถ้าปั้นเป็นรูปขึ้นมา เป็นประโยชน์กับใจดวงนั้นขึ้นมา ประโยชน์กับใจดวงนั้น เห็นไหม มรรคผลนิพพานเกิดจากใจดวงนั้น สิ่งที่เกิดจากใจดวงนั้นเป็นผลของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นจะข้ามพ้นไป บุญกุศลเกิดอย่างนี้

หลักประกันของใจ เห็นไหม เวียนตายเวียนเกิดในวัฏวน กับตายแล้วไม่ต้องเกิดอีก ตายไปแล้วไม่เกิดอีก อันนั้นเป็นหลักประกันสำคัญที่สุด นี่หลักการศาสนาเรา มีพร้อมอยู่ให้เราแสวงหา นะ ถ้าเราทำได้เป็นประโยชน์ของเราเอง (เทพสิ้นสุดเพียงเท่านี้)